

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi terveydenhuoltolain, vankeuslain ja tutkintavankeuslain muuttamisesta (saattohoito ja eräät muut muutokset)

Johdanto

Sosiaali- ja terveysministeriö pyytää lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi terveydenhuoltolain, vankeuslain 10 luvun ja tutkintavankeuslain 6 luvun muuttamisesta.

Terveysministeriön sairaanhoitopalvelua koskevaa sääntelyä ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että nimenomaisesti säädetään palliatiivisen hoidon ja saattohoidon olevan hyvinvointialueen järjestämisvastuulla olevia palveluita. Laissa säädettäisiin myös palliatiivisen hoidon ja saattohoidon määritelmät.

Hoitopaikan valintaa koskevaa sääntelyä muutettaisiin siten, että terveyskeskuksen tai terveysaseman saa jatkossa valita kolmen kuukauden välein, kun nyt vaihdon saa tehdä kerran vuodessa. Laissa täsmennettäisiin, että kirjallisen ilmoituksen hoitopaikan valinnasta voi tehdä sähköisesti tai paperilla.

Hoitoon pääsyn enimmäisaikojen toteutumisen seurantaan koskevaa sääntelyä muutettaisiin siten, että hyvinvointialueen ja Vankiterveydenhuollon yksikön on julkaistava kuukausittain edellistä kalenterikuukautta koskevat tunnusluvut siitä, miten hoitoon pääsyn enimmäisaikojen (ns. hoitotakuun) noudattaminen toteutui erikoissairaanhoidossa, kun voimassa olevan lainsäädännön mukaan tiedot on julkaistava neljän kuukauden välein.

Tausta

Eduskunta käsitteli vuosina 2017–2018 kansalaisaloitetta, jossa ehdotettiin, että eduskunta ryhtyy lainvalmistelutoimenpiteisiin eutanasia lain säätämiseksi ja eutanasian laillistamiseksi Suomessa (KAA 2/2017 vp). Eduskunta hylkäsi aloitteen, mutta hyväksyi lausuman, jonka mukaan eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto asettaa laajapohjaisen asiantuntijatyöryhmän selvittämään elämän loppuvaiheen hyvää hoitoa, itsemääräämisoikeutta sekä saattohoitoa ja eutanasia koskevia sääntelytarpeita ja tarvittaessa antaa selvitystyön pohjalta eduskunnalle ehdotukset lainsäädännön muutoksiksi. Sosiaali- ja terveysministeriö asetti ajalle 8.5.2018–30.6.2021 asiantuntijatyöryhmän (STM055:00/2018), jonka tehtävänä oli muun muassa selvittää onko elämän loppuvaiheen hoitoa ja saattohoitoa tarpeen määrittää ja sen järjestämistä ohjata lainsäädännöllä sekä tehdä tarvittaessa ehdotukset lainsäädännön muutoksiksi. Asiantuntijaryhmän säädösryhmä tuotti säädösehdotukset jatkovalmisteluun palliatiivisesta

hoidosta ja saattohoidosta, joista erään mukaan terveydenhuoltolaissa (1326/2010) tulisi säätää kunnan (nykyään siis hyvinvointialueen) velvoitteesta järjestää palliatiivinen hoito ja saattohoito. Esityksellä toteutettaisiin pääministeri Orpon hallituksen ohjelman kirjaukset, joiden mukaan - selkeytetään säädöksiin oikeus saattohoitoon - mahdollistetaan terveydenhuoltolain määrittelemän kiireettömän hoidon hoitopaikan uusi valinta kolmen kuukauden välein sekä valinnan tekeminen digitaalisesti - hyvinvointialueet velvoitetaan julkaisemaan lakisääteisten hoitopääsyn määräaikojen toteutumisen tiedot nykytilannetta tiheämmin asiakaslähtöisellä tavalla.

Tavoitteet

Säätämällä palliatiivisesta hoidosta ja saattohoidosta hyvinvointialueiden järjestämisvastuulla olevana palveluna sekä näiden hoitojen määritelmistä tuettaisiin hoidon tosiasiallista toteutumista laadukkaasti hyvinvointialueilla. Mahdollistamalla perusterveydenhuollon hoitopaikan vaihtaminen nykyistä useammin edistettäisiin potilaiden valinnanvapautta sekä helpotettaisiin erityisesti sellaisten henkilöiden asiointia, jotka asuvat tai oleskelevat useammalla kuin yhdellä paikkakunnalla. Selkeyttämällä lainsäädäntöä siitä, että perusterveydenhuollon hoitopaikan valinnan voi tehdä sähköisesti, edistettäisiin joustavaa viranomaisasiointia. Tiivistämällä velvoitetta, kuinka usein erikoissairaanhoidon hoitoon pääsyn enimmäisaikojen toteutumisesta tulee julkaista tietoa hyvinvointialueiden internet-sivuilla, edistettäisiin potilaiden mahdollisuuksia seurata hoitoon pääsyn tilannetta eri yksiköissä ja saatettaisiin lainsäädäntö vastaamaan jo valtaosassa alueita olevia käytänteitä.

Vastausohjeet vastaanottajille

Kuka tahansa voi antaa lausunnon. Lausunto pyydetään ensisijaisesti antamaan vastaamalla lausuntopyyntöön lausuntopalvelun kautta. Ohjeet palveluun rekisteröitymiseksi ja palvelun käyttämiseksi löytyvät lausuntopalvelun sivulta Ohjeet > Käyttöohjeet (käyttäjätuki lausuntopalvelu.om@gov.fi.). Ministeriöiden tulee lisäksi tallentaa lausuntopalvelussa antamansa lausunto VAHVA-asianhallintajärjestelmään asialle VN/21436/2025. Kirjallisen lausunnon voi vaihtoehtoisesti toimittaa sosiaali- ja terveysministeriön kirjaamoon sähköpostilla osoitteeseen kirjaamo.stm@gov.fi tai postitse osoitteeseen Sosiaali- ja terveysministeriö, PL 33, 00023 VALTIONEUVOSTO. Kirjaamoon toimitetussa lausunnossa pyydetään mainitsemaan asianumero VN/21436/2025. Lisäksi kirjaamoon toimitettu lausunto pyydetään lähettämään esimerkiksi sähköpostin liitetiedostona Word- tai PDF-muodossa, jotta lausuntoasiakirja ei sisällä tarpeettomia henkilötietoja, kuten yksityishenkilön sähköpostiosoitetta.

Jos lausunto on jätetty Lausuntopalveluun, sitä ei tarvitse erikseen lähettää sosiaali- ja terveysministeriölle sähköpostitse tai kirjepostissa.

Kaikki annetut lausunnot ovat lähtökohtaisesti julkisia viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) mukaisesti. Lausunnot julkaistaan hankkeen julkisilla hankesivuilla (valtioneuvosto.fi/hankkeet, tunnus STM069:00/2025). Yksityishenkilön lausunto julkaistaan kuitenkin hankesivuilla tietosuojasystä ainoastaan, jos henkilö tätä kirjallisesti pyytää esimerkiksi lausuntonsa yhteydessä tai sen saateviestissä.

Lisäksi kaikki lausuntopalvelussa annetut lausunnot, mukaan lukien yksityishenkilöiden

lausunnot, ovat automaattisesti kaikkien nähtävissä lausuntopalvelussa. Ministeriö ei julkaise kirjaamoon toimitettuja lausuntoja lausuntopalvelussa.

Lausunnossa ei tule ilmoittaa tarpeettomia henkilötietoja. Vaikka yksityishenkilön kirjaamoon toimittamaa lausuntoa ei julkaistaisi verkossa, lausunto on ministeriöltä kaikkien saatavissa viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain mukaisesti.

Aikataulu

Lausunnot pyydetään toimittamaan viimeistään 7.4.2026.

Valmistelijat

hallitusneuvos Merituuli Mähkä, p. 029 51 63 575 (lainsäädäntö, luonnos hallituksen esitykseksi) erityisasiantuntija Tuula Kieseppä, p. 029 51 63 745 (palliativinen hoito ja saattohoito) (poissa 23.-27.3.)

lääkintöneuvos Sari Raassina, p. 029 51 63 346 (perusterveydenhuolto) erityisasiantuntija Teemupekka Virtanen, p. 029 51 63 370 (hoitopaikan valinnan digitaalisuus)
Sähköpostit ovat muotoa etunimi.sukunimi@gov.fi

Liitteet:

[HE luonnos terveydenhuoltolain, vankeuslain ja tutkintavankeuslain muuttamisesta 24.2.2026.pdf](#)

[RP hälso och sjukvårdslag 24.2.2026.pdf](#)

Jakelu:

Akavan sairaanhoitajat ja Taja ry
A-klinikka
ARENE
Coxa Oy
Digi- ja väestötietovirasto
DigiFinland Oy
Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia
Eläkeläisliittojen etujärjestö Eetu ry
Etelä-Karjalan hyvinvointialue
Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue
Etelä-Savon hyvinvointialue
Folkhälsan
Förbundet De Utvecklingsstördas Väl-FDUV
Helsingin kaupunki
Helsingin yliopisto
Hengitysliitto

HUS
Hyvil Oy
Hyvinvointiala HALI ry
Ikäinstituutti
Itä-Suomen yliopisto
Itä-Uudenmaan hyvinvointialue
Kainuun hyvinvointialue
Kansaneläkelaitos
Kanta-Hämeen hyvinvointialue
Kehitysvammaisten tukiliitto
Kehitysvammaliitto
Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue
Keski-Suomen hyvinvointialue
Keski-Uudenmaan hyvinvointialue
Koulutetut Kokemusasiantuntijat KoKoA ry
Kuluttajaliitto
Kunta- ja hyvinvointialuetyöntajat KT
Kuntaliitto
Kuntoutussäätiö
Kymenlaakson hyvinvointialue
Lapin hyvinvointialue
Lapsiasiavaltuutettu
Lihastautiliitto (ALS)
Liikehäiriösairauksien liitto ry
Lupa- ja valvontavirasto
Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue
Lääkäripalveluyritykset LPY
Mielenterveyden keskusliitto
MIELI Suomen Mielenterveys ry
Muistiliitto
Munuais- ja maksaliitto ry
Neuroliitto
Oikeuskanslerinvirasto
Oikeusministeriö
Omaishoitajaliitto ry
Opetus- ja kulttuuriministeriö
Opetushallitus
Oulun yliopisto
Pirkanmaan hyvinvointialue
Pohjanmaan hyvinvointialue
Pohjois-Karjalan hyvinvointialue
Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue
Pohjois-Savon hyvinvointialue
Psykologiliitto
Psykosociala förbundet rf
Päihdelääketieteen yhdistys
Päijät-Hämeen hyvinvointialue
Rikosseuraamuslaitos
Rinnekodit Oy
Saamelaiskäräjät
SAMS Samarbetsförbundet kring funktionshinder rf

Lausunnonantajan lausunto

Kommentit palliatiivista hoitoa ja saattohoitoa koskevista ehdotuksista ja perusteluista

Kommentit hoitopaikan valintaa koskevista ehdotuksista ja perusteluista

Kommentit erikoissairaanhoidon hoitotakuun seurantaa koskevista ehdotuksista ja perusteluista

Kommentit esityksen vaikutusarvioista

Mahdolliset muut kommentit

Cantell-Forsbom Anna
Sosiaali- ja terveysministeriö

Mähkä Merituuli
Sosiaali- ja terveysministeriö